

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/944 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5ης Ιουνίου 2019 σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την τροποποίηση της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ και άλλες περιβαλλοντικές διατάξεις»

I. Εισαγωγικές Παρατηρήσεις

Το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε κατά την επεξεργασία του από τη Διαρκή Επιτροπή Παραγωγής και Εμπορίου, διαρθρώνεται σε επτά (7) Μέρη και αποτελείται από εβδομήντα τρία (73) άρθρα, καθώς και ένα Παράρτημα (Τοπογραφικό Διάγραμμα) το οποίο αφορά το άρθρο 61 του νομοσχεδίου.

Σκοπός του νομοσχεδίου είναι ο εκσυγχρονισμός της εθνικής νομοθεσίας για την αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και η εναρμόνισή της με την αντίστοιχη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης [άρθρο 1.α) του νομοσχεδίου και Αιτιολογική Έκθεση σελ. 108]. Ειδικότερα, με τις διατάξεις του παρόντος επιδιώκεται η ενσωμάτωση στο ελληνικό δίκαιο των αλλαγών που επέφερε η Οδηγία (ΕΕ) 2019/944 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 5.6.2019 «σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την τροποποίηση της Οδηγίας 2012/27/ΕΕ (αναδιατύπωση)» στους κανόνες λειτουργίας της εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, με την τροποποίηση και συμπλήρωση των ρυθμίσεων του ν. 4001/2011 «Για τη λειτουργία Ενεργειακών Αγορών Ηλεκτρισμού και Φυσι-

2

κού Αερίου, για Έρευνα, Παραγωγή και δίκτυα μεταφοράς Υδρογονανθράκων και άλλες ρυθμίσεις», καθώς και διατάξεων των νόμων 4425/2016 και 4342/2015 (Μέρη Α΄ - Ε΄ του νομοσχεδίου). Επίσης, ρυθμίζονται ζητήματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ιδίως, χωροταξικής, πολεοδομικής και δασικής νομοθεσίας (Μέρος ΣΤ΄ του νομοσχεδίου).

Α. Με τις διατάξεις της υπό ενσωμάτωση Οδηγίας τροποποιήθηκαν και συμπληρώθηκαν οι ρυθμίσεις της Οδηγίας 2009/72/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 13.7.2009 «σχετικά με τους κοινούς κανόνες για την εσωτερική αγορά ηλεκτρικής ενέργειας και την κατάργηση της Οδηγίας 2003/54/ΕΚ», η οποία ενσωματώθηκε στο δίκαιο της χώρας μας με τον ν. 4001/2011. Η Οδηγία (ΕΕ) 2019/944 αποτελεί αναδιατύπωση και επικαιροποίηση της Οδηγίας 2009/72/ΕΚ, την οποία κατήργησε και αντικατέστησε από την 1.1.2021 [άρθρο 72της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/944], ημερομηνία έναρξης εφαρμογής των διατάξεών της [άρθρο 73 της Οδηγίας]. Η Οδηγία θεσπίζει κανόνες που αφορούν την παραγωγή, τη μεταφορά, τη διανομή, την αποθήκευση και την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας, καθώς και την προστασία των καταναλωτών, με στόχο τη δημιουργία ολοκληρωμένων, ανταγωνιστικών, επικεντρωμένων στον καταναλωτή, ευέλικτων, δίκαιων και διαφανών αγορών ηλεκτρικής ενέργειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Όπως αναφέρεται στο άρθρο 1 του κειμένου της, η Οδηγία έχει ως στόχο τη διασφάλιση οικονομικά προσιτών και διαφανών τιμών όσον αφορά το κόστος της ενέργειας για τους καταναλωτές, την ασφάλεια του εφοδιασμού και την ομαλή μετάβαση σε ένα ενεργειακό σύστημα χαμηλών εκπομπών άνθρακα. Θέτει βασικούς κανόνες για την οργάνωση και λειτουργία του τομέα ηλεκτρικής ενέργειας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, ιδίως όσον αφορά την ενίσχυση της θέσης και την προστασία των καταναλωτών, την ανοικτή πρόσβαση στην ολοκληρωμένη αγορά, την πρόσβαση τρίτων μερών στις υποδομές μεταφοράς και διανομής, και τη θέσπιση κανόνων διαχωρισμού και κανόνων για την ανεξαρτησία των ρυθμιστικών αρχών των κρατών μελών. Περαιτέρω, ρυθμίζει ζητήματα που αφορούν τη συνεργασία μεταξύ των κρατών μελών, των ρυθμιστικών αρχών και των διαχειριστών συστημάτων διανομής, με στόχο τη δημιουργία μιας πλήρως διασυνδεδεμένης εσωτερικής αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας η οποία αυξάνει την ενσωμάτωση της ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, και προωθεί τον ελεύθερο ανταγωνισμό και την ασφάλεια του εφοδιασμού.

Στις βασικές ρυθμίσεις της Οδηγίας περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων, τα δικαιώματα των πελατών, οι οποίοι έχουν πλέον το δικαίωμα ελεύθερης επιλογής προμηθευτή, οι περιορισμοί στα τέλη αλλαγής και εξόδου, το δικαίω-

μα συμμετοχής σε ενεργειακή κοινότητα πολιτών με πλήρη διατήρηση των δικαιωμάτων του καταναλωτή, συμπεριλαμβανομένου του δικαιώματος αποχώρησης από την κοινότητα, χωρίς την επιβολή κυρώσεων, το δικαίωμα σύναψης σύμβασης σωρευτικής εκπροσώπησης, ανεξάρτητης από την προμήθεια ηλεκτρικής ενέργειας, το δικαίωμα παραγωγής, κατανάλωσης, αποθήκευσης και πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας, σε ατομικό επίπεδο ή μέσω φορέα σωρευτικής εκπροσώπησης, το δικαίωμα στοχευμένης προστασίας σε ευάλωτους ή ενεργειακά φτωχούς καταναλωτές, και ρυθμίσεις για τους διαχειριστές συστημάτων διανομής, τους διαχειριστές συστημάτων μεταφοράς και τις εθνικές ρυθμιστικές αρχές ενέργειας. Επίσης, η Οδηγία περιέχει, μεταξύ άλλων, ρυθμίσεις για θέματα τιμολόγησης. Οι λογαριασμοί και οι πληροφορίες τιμολόγησης πρέπει να είναι ακριβείς, κατανοητοί, σαφείς, περιεκτικοί, φιλικόι για τον χρήστη, και να παρουσιάζονται κατά τρόπο που να διευκολύνει τη σύγκρισή τους από τους τελικούς πελάτες. Οι πληροφορίες τιμολόγησης θα πρέπει να είναι διαθέσιμες τουλάχιστον ανά εξάμηνο ή μία φορά ανά τρίμηνο, κατόπιν αιτήματος ή εφόσον ο τελικός πελάτης έχει επιλέξει να λαμβάνει ηλεκτρονική τιμολόγηση, και τουλάχιστον μία φορά τον μήνα εάν οι μετρητές δύνανται να αναγνωστούν εξ αποστάσεως. Επίσης, περιέχει ρυθμίσεις για τους Φορείς Σωρευτικής Εκπροσώπησης, για την πρόσβαση σε δεδομένα μέτρησης και κατανάλωσης/παραγωγής, για τους φορείς εκμετάλλευσης δικτύου, τους καταναλωτές, τους προμηθευτές και τους παρόχους υπηρεσιών, και για την ηλεκτροκίνηση (βλ., σχετικά, Μ. Φέφε, Ενεργειακές Κοινότητες, 2020, σελ. 13-14).

Σύμφωνα με το άρθρο 71 παρ. 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/69, ως προθεσμία θέσης σε ισχύ από τα κράτη μέλη των αναγκαίων για τη συμμόρφωσή τους προς την Οδηγία νομοθετικών, κανονιστικών και διοικητικών διατάξεων, όσον αφορά τις διατάξεις που συνιστούν τροποποιήσεις ουσίας της Οδηγίας 2009/72/ΕΚ, είχε τεθεί η 31.12.2020.

Β. Στο Μέρος Α΄ (άρθρα 1-2), καθορίζονται ο σκοπός και το αντικείμενο του νομοσχεδίου.

Με τις διατάξεις του Μέρους Β΄ (άρθρα 3-6) τροποποιούνται ο τίτλος της Ενότητας Α΄ (άρθρο 3) και ο σκοπός του άρθρου 1 του ν. 4001/2011 (άρθρο 4), ώστε να περιλαμβάνουν την ενσωμάτωση της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/944. Περαιτέρω, με τις διατάξεις του άρθρου 5 τροποποιούνται και συμπληρώνονται οι ορισμοί του άρθρου 2 του ν. 4001/2011, σε εναρμόνιση με τα οριζόμενα στην Οδηγία, ενώ με τις διατάξεις του άρθρου 6 καταργείται ο όρος «Επιλέγοντες Πελάτες» όσον αφορά την ηλεκτρική ενέργεια στις οριζόμενες διατάξεις του ν. 4001/2011.

Με τις διατάξεις του Μέρους Γ΄ (άρθρα 7-17) ρυθμίζονται εκ νέου ζητήμα-

τα που αφορούν τη Ρυθμιστική Αρχή Ενέργειας (Ρ.Α.Ε.). Μεταξύ άλλων, συμπληρώνονται οι ρυθμίσεις του ν. 4001/2011 σχετικά με τις υποχρεώσεις, τα καθήκοντα και τις αρμοδιότητες της Ρ.Α.Ε., και τον τρόπο άσκησής τους. Μεταξύ άλλων, εισάγονται ρυθμίσεις που αφορούν τους παράγοντες που λαμβάνονται υπόψη κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας και της Ρ.Α.Ε. ώστε να προάγεται η εφαρμογή ενεργειακά αποδοτικών και οικονομικά αποτελεσματικών μεθόδων και πρακτικών από τις ενεργειακές επιχειρήσεις και τους συμμετέχοντες στις αγορές ενέργειας, όπως η προσφορά υπηρεσιών ενεργειακής διαχείρισης, η ανάπτυξη καινοτόμων μεθόδων τιμολόγησης και η εισαγωγή ευφυών συστημάτων μέτρησης (άρθρο 7). Θεσπίζεται υποχρέωση τήρησης της αρχής της διαφάνειας από τα μέλη της Ρ.Α.Ε. κατά την άσκηση των καθηκόντων τους (άρθρο 8), και προβλέπεται η συνεργασία της με τις εμπλεκόμενες αρχές για τον συντονισμό της από κοινού εποπτείας των εκτιμήσεων επάρκειας σε εθνικό, περιφερειακό και ευρωπαϊκό επίπεδο, στο πλαίσιο της παρακολούθησης της ασφάλειας του εφοδιασμού (άρθρο 9). Επίσης, ορίζεται ότι η Ρ.Α.Ε. παρακολουθεί και αξιολογεί τις επιδόσεις των διαχειριστών των συστημάτων μεταφοράς και των συστημάτων διανομής, όσον αφορά την ανάπτυξη έξυπνου δικτύου, το οποίο προωθεί την ενεργειακή απόδοση και την ενσωμάτωση των Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας. Κατά την ανάπτυξη νέων γραμμών διασύνδεσης, λαμβάνεται υπόψη ο στόχος διασύνδεσης ηλεκτρικής ενέργειας, σε ποσοστό τουλάχιστον δέκα πέντε τοις εκατό (15%), μέχρι το 2030 (άρθρο 10). Περαιτέρω, στις παραμέτρους που λαμβάνονται υπόψη για τον καθορισμό της μεθοδολογίας για τον υπολογισμό των Τιμολογίων Μη Ανταγωνιστικών Δραστηριοτήτων από τη Ρ.Α.Ε. προστίθενται η χρήση υπηρεσιών ευελιξίας και η βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών (άρθρο 11), ενώ στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της σχετικά με τη θέσπιση, την παρακολούθηση και την εποπτεία εφαρμογής των κανόνων πρόσβασης στις διασυνδέσεις, παρέχεται στη Ρ.Α.Ε. η δυνατότητα να ζητά από τους αρμόδιους Διαχειριστές των Συστημάτων Μεταφοράς να υποβάλλουν τους κανόνες διαχείρισης συμφόρησης, συμπεριλαμβανομένης και της κατανομής δυναμικότητας (άρθρο 12). Εν συνεχεία, ορίζεται ότι η Ρ.Α.Ε. είναι αρμόδια για την εποπτεία και την παρακολούθηση των χρηματιστηρίων ηλεκτρικής ενέργειας (άρθρο 13), και ότι συνεργάζεται με τις ρυθμιστικές αρχές ενέργειας των άλλων κρατών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τον από κοινού με αυτές συντονισμό της εποπτείας φορέων που ασκούν δραστηριότητες σε περιφερειακό επίπεδο (άρθρο 14). Περαιτέρω, προστίθεται στον ν. 4001/2011 νέο άρθρο 25Α, διά των διατάξεων του οποίου θεσπίζονται τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες της Ρ.Α.Ε. ως προς τα περιφερειακά συντονι-

στικά κέντρα. Μεταξύ άλλων, ορίζεται ότι η Ρ.Α.Ε. δύναται να επιβάλλει αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές κυρώσεις σε κάθε περιφερειακό συντονιστικό κέντρο που εδρεύει στην Ελλάδα, όταν αυτό δεν συμμορφώνεται προς τις υποχρεώσεις που υπέχει από την Οδηγία (ΕΕ) 2019/944, τον Κανονισμό (ΕΕ) 2019/943 ή προς τυχόν σχετικές, νομικά δεσμευτικές αποφάσεις ρυθμιστικών αρχών ή του Οργανισμού Συνεργασίας των Ρυθμιστικών Αρχών Ενέργειας (Ο.Σ.Ρ.Α.Ε.) (άρθρο 15). Τέλος, μειώνεται από τρεις (3) σε δύο (2) μήνες η προθεσμία για την έκδοση απόφασης της Ρ.Α.Ε. επί καταγγελιών κατά των κυρίων και των διαχειριστών των Συστημάτων και των Δικτύων Διανομής Ενέργειας, και κατά των επιχειρήσεων που ασκούν Ενεργειακές Δραστηριότητες για παράβαση των υποχρεώσεών τους (άρθρο 16), και ρυθμίζονται εκ νέου ζητήματα που αφορούν την επιβολή διοικητικών κυρώσεων στους κυρίους και τους διαχειριστές των Συστημάτων και των Δικτύων Διανομής ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, και στις επιχειρήσεις οι οποίες ασκούν Ενεργειακές Δραστηριότητες (άρθρο 17).

Στο Μέρος Δ' (άρθρα 18-31) το οποίο διαρθρώνεται σε δύο (2) Κεφάλαια (Α' και Β') ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν την προστασία και την ενίσχυση της θέσης των καταναλωτών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου, και τα ευφυή συστήματα μέτρησης.

Συγκεκριμένα, με τις διατάξεις του Κεφαλαίου Α' (άρθρα 18 -27) προσδιορίζονται εκ νέου τα δικαιώματα των πελατών ηλεκτρικής ενέργειας. Μεταξύ άλλων, παρέχεται στους πελάτες το δικαίωμα ελεύθερης επιλογής προμηθευτή ή συμμετέχοντος στην αγορά ο οποίος δραστηριοποιείται στη σωρευτική εκπροσώπηση, χωρίς διακρίσεις ως προς το κόστος, τη διαδικασία και τον χρόνο, και προβλέπεται ότι η διαδικασία αλλαγής προμηθευτή δεν επιφέρει οικονομική επιβάρυνση για τους οικιακούς πελάτες και τις μικρές επιχειρήσεις. Περαιτέρω, ορίζεται ότι, κατά παρέκκλιση των ανωτέρω, επιτρέπεται στους προμηθευτές ή τους συμμετέχοντες στην αγορά οι οποίοι δραστηριοποιούνται στη σωρευτική εκπροσώπηση, να επιβάλλουν τέλος τερματισμού σύμβασης στους πελάτες οι οποίοι καταγγέλλουν οικειοθελώς, πριν από τη λήξη της σύμβασης, υπό τους οριζόμενους όρους και προϋποθέσεις, συμβάσεις προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σταθερής τιμής ορισμένου χρόνου. Επίσης, προβλέπεται ότι οι πελάτες ηλεκτρικής ενέργειας λαμβάνουν δωρεάν όλους τους λογαριασμούς και τις πληροφορίες τιμολόγησης, ενώ οι οικιακοί πελάτες δικαιούνται να συμμετέχουν σε συστήματα μαζικής αλλαγής προμηθευτή (άρθρο 18). Εν συνεχεία, καθορίζονται εκ νέου οι υποχρεώσεις των προμηθευτών ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου σχετικά με την παροχή στοιχείων και πληροφοριών προς τους πελάτες όσον αφορά τη συνεισφορά των ενεργειακών πηγών στο συνολικό μίγμα καυσίμων

του εκάστοτε προμηθευτή και τις εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα κατά το προηγούμενο έτος, για τον έλεγχο της αξιοπιστίας των οποίων μεριμνά η Ρ.Α.Ε. (άρθρο 19). Με τις διατάξεις του άρθρου 20 προστίθεται νέο άρθρο 48Α στον ν. 4001/2011 σχετικά με τις συμβάσεις δυναμικής τιμολόγησης ηλεκτρικής ενέργειας [άρθρο 11 της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/944], τις οποίες μπορούν να παρέχουν οι προμηθευτές σε τελικούς πελάτες που διαθέτουν ευφυή μετρητή (ηλεκτρονικό σύστημα μέτρησης της ηλεκτρικής ενέργειας) σύμφωνα με τα οριζόμενα στην προτεινόμενη διάταξη. Περαιτέρω, προβλέπεται η θέσπιση Πλαισίου Εφαρμογής των Συμβάσεων Δυναμικής Τιμολόγησης με την έκδοση υπουργικής απόφασης, κατόπιν γνώμης της Ρ.Α.Ε., και καθορίζεται το αντικείμενό του. Επίσης, με τις διατάξεις του άρθρου 21 προστίθεται νέο άρθρο 48Β στον ν. 4001/2011 σχετικά με τη δυνατότητα των πελατών ηλεκτρικής ενέργειας να συνάπτουν συμβάσεις παροχής υπηρεσιών απόκρισης ζήτησης [άρθρο 13 της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/944]. Με τις διατάξεις του άρθρου 22 προστίθεται νέο άρθρο 48Γ στον ν. 4001/2011 σχετικά με τη θέσπιση πλαισίου όσον αφορά τα εργαλεία σύγκρισης των τιμολογίων ηλεκτρικής ενέργειας [άρθρα 14 και 59 παρ. 1, περ. κε) της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/944]. Με τις προτεινόμενες διατάξεις, παρέχεται στους οικιακούς πελάτες και σε πολύ μικρές επιχειρήσεις το δικαίωμα να έχουν δωρεάν πρόσβαση σε τουλάχιστον ένα (1) εργαλείο σύγκρισης των προσφορών των προμηθευτών, περιλαμβανομένων και των προσφορών για συμβάσεις δυναμικής τιμολόγησης ηλεκτρικής ενέργειας, και καθορίζονται οι σχετικές αρμοδιότητες της Ρ.Α.Ε. Ακόμη, με τις διατάξεις του άρθρου 23 προστίθεται νέο άρθρο 48Δ στον ν. 4001/2011 σχετικά με τη δυνατότητα να παρέχεται μέσω σωρευτικής εκπροσώπησης η προσφορά απόκρισης ζήτησης από τους τελικούς πελάτες [άρθρο 17 παρ. 1 της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/944]. Εν συνεχεία, προβλέπεται ότι οι όροι και οι προϋποθέσεις που περιλαμβάνονται στις Συμβάσεις Προμήθειας και τους αντίστοιχους τιμοκαταλόγους τους δεν πρέπει να περιλαμβάνουν υπέρμετρες υποχρεώσεις σχετικά με την άσκηση των δικαιωμάτων των πελατών, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην προτεινόμενη διάταξη (άρθρο 24), και ρυθμίζονται ζητήματα που αφορούν το περιεχόμενο των Κωδίκων Προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας και φυσικού αερίου όσον αφορά τη διαδικασία αλλαγής προμηθευτή ή συμμετέχοντος στην αγορά ο οποίος δραστηριοποιείται στη σωρευτική εκπροσώπηση, καθώς και το ελάχιστο περιεχόμενο των λογαριασμών κατανάλωσης και των πληροφοριών τιμολόγησης (άρθρο 25). Τέλος, προστίθεται ο ισότοπος της Ρ.Α.Ε. στα ενιαία σημεία επαφής προς παροχή πληροφοριών στους καταναλωτές για τα δικαιώματά τους (άρθρο 26), και θεσπίζεται, στο πλαίσιο σχετικής Έκθεσης Επιπτώσεων που εκδίδεται με απόφαση του Υπουργού Ενέργειας και

Περιβάλλοντος, κανόνες για την ίση μεταχείριση και μη επιβάρυνση με πρόσθετο κόστος των συμμετεχόντων στην αγορά, σε περίπτωση επιβολής υπερπρεσίας κοινής ωφέλειας υπέρ ενεργειακά φτωχών ή ευάλωτων οικιακών πελατών (άρθρο 27).

Στο Κεφάλαιο Β' (άρθρα 28-31) περιλαμβάνονται ρυθμίσεις σχετικά με τα ευφυή συστήματα μέτρησης κατανάλωσης ενέργειας και τα δεδομένα ηλεκτρικής ενέργειας. Ειδικότερα, μεταξύ άλλων, τροποποιούνται οι διατάξεις για τη διαδικασία της ευρείας κλίμακας αντικατάστασης των υφιστάμενων συστημάτων μέτρησης της τελικής κατανάλωσης ενέργειας στα Δίκτυα Διανομής, με την ανάθεση της σχετικής αρμοδιότητας παρακολούθησης στη Ρ.Α.Ε. και τη θέσπιση διαδικασίας τακτικής επανεξέτασης και αξιολόγησης κόστους - οφέλους (άρθρο 28), θεσπίζονται ρυθμίσεις σχετικά με τις λειτουργικές δυνατότητες ευφυούς μέτρησης για την ηλεκτρική ενέργεια (άρθρο 29), τη διαχείριση δεδομένων, τις απαιτήσεις διαλειτουργικότητας και τις διαδικασίες πρόσβασης στα δεδομένα που αφορούν ενεργειακές δραστηριότητες ηλεκτρικής ενέργειας (άρθρο 30), καθώς και ρυθμίσεις σχετικά με την υποχρέωση τήρησης αρχείων από τους Προμηθευτές ηλεκτρικής ενέργειας (άρθρο 31).

Με τις διατάξεις του Μέρους Ε' (άρθρα 32-59), το οποίο διαρθρώνεται σε πέντε (5) Κεφάλαια (Α' -Ε'), ρυθμίζονται θέματα σχετικά με την οργάνωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας.

Στο Κεφάλαιο Α' (άρθρα 32-35) περιλαμβάνονται διατάξεις για τη μεταφορά ηλεκτρικής ενέργειας. Ειδικότερα, στον Κώδικα Διαχείρισης του Ε.Σ.Μ.Η.Ε. προστίθενται ρυθμίσεις ως προς τις τεχνικές απαιτήσεις για τη συμμετοχή της απόκρισης ζήτησης στις αγορές ηλεκτρικής ενέργειας, τα επιλέξιμα μέρη με πρόσβαση στα δεδομένα των σχετικών ενεργειακών δραστηριοτήτων και το κόστος της πρόσβασης, καθώς και κανόνες για τη διαχείριση, πρόσβαση, ανταλλαγή και αποθήκευση των εν λόγω δεδομένων (άρθρο 32), θεσπίζονται πρόσθετα καθήκοντα για τον Διαχειριστή του Ε.Σ.Μ.Η.Ε. (άρθρο 33), ρυθμίζονται ζητήματα για την εκπόνηση και τη δημοσίευση του δεκαετούς Προγράμματος Ανάπτυξης του εν λόγω Συστήματος (άρθρο 34), καθώς και για τη διαδικασία σύνδεσης σε αυτό νέων εγκαταστάσεων ηλεκτροπαραγωγής (άρθρο 35).

Με το Κεφάλαιο Β' (άρθρα 36-39) θεσπίζονται ρυθμίσεις για τον ιδιοκτησιακό διαχωρισμό της δραστηριότητας μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας, ορίζεται η κοινοποίηση στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ως προϋπόθεση προκειμένου να παράγει έννομα αποτελέσματα η απόφαση της Ρ.Α.Ε. για χορήγηση πιστοποίησης στον Α.Δ.Μ.Η.Ε. (άρθρο 37), θεσπίζεται υποχρέωση της Ρ.Α.Ε. να γνωστοποιεί στην Επιτροπή περιπτώσεις απόκτησης ή ενίσχυσης

του ελέγχου συστημάτων μεταφοράς ή διαχειριστών συστημάτων μεταφοράς από πρόσωπα τρίτης χώρας (άρθρο 38), και τροποποιούνται διατάξεις για την εμπιστευτικότητα και τη διαφάνεια των εμπορικά ευαίσθητων πληροφοριών (39).

Το Κεφάλαιο Γ' (άρθρα 40-50) περιλαμβάνει διατάξεις για την αγορά των συναλλαγών ηλεκτρικής ενέργειας και για τη διανομή ηλεκτρικής ενέργειας. Ειδικότερα: τροποποιούνται διατάξεις του Κώδικα του Διαχειριστή Ανανεώσιμων Πηγών Ενέργειας και Εγγυήσεων Προέλευσης σχετικά με τον καθορισμό των επιλέξιμων μερών, τις δαπάνες πρόσβασης στα σχετικά δεδομένα και τους κανόνες διαχείρισης, πρόσβασης, ανταλλαγής και αποθήκευσης των εν λόγω δεδομένων (άρθρο 40), καθώς και, για αντίστοιχα θέματα, διατάξεις του Κανονισμού του Χρηματιστηρίου Ενέργειας και του Κανονισμού Αγοράς Εξισορρόπησης (άρθρο 41), θεσπίζονται ρυθμίσεις για τον νομικό και λειτουργικό διαχωρισμό της δραστηριότητας Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (άρθρο 42), και καθορίζονται πρόσθετες αρμοδιότητες και υποχρεώσεις για τον Υπεύθυνο Συμμόρφωσης του Διαχειριστή του Ε.Δ.Δ.Η.Ε. (άρθρα 43-44). Επίσης, τροποποιείται το ρυθμιστικό περιεχόμενο του Κώδικα Διαχείρισης του Ελληνικού Δικτύου Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (άρθρο 45), και θεσπίζονται χωριστές διατάξεις για τη ρύθμιση του Δικτύου Διεθνούς Αερολιμένα Αθηνών και των Κλειστών Δικτύων Διανομής (άρθρα 46 και 47). Εξ άλλου, διευρύνονται τα καθήκοντα του Διαχειριστή Συστήματος Διανομής (άρθρο 48), εξειδικεύονται οι όροι νομικής και λειτουργικής ανεξαρτησίας του (άρθρο 49) και εισάγεται η δυνατότητα λειτουργίας διαχειριστή συνδυασμένου συστήματος μεταφοράς και διανομής (άρθρο 50).

Στο Κεφάλαιο Δ' (άρθρα 51-58) ρυθμίζονται θέματα που αφορούν την παραγωγή, την προμήθεια και την οργάνωση της αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας όσον αφορά τη συνεργασία των διαχειριστών συστημάτων διανομής (άρθρο 51), τη θέσπιση της κατηγορίας των ενεργών πελατών (άρθρο 52), την κατοχύρωση δικαιωμάτων των πελατών-καταναλωτών (άρθρο 53), τη μεθοδολογία για τον υπολογισμό των τιμολογίων πρόσβασης στο Ε.Σ.Μ.Η.Ε. και το Ε.Δ.Δ.Η.Ε. (άρθρο 55) και ορισμένες νομοτεχνικές βελτιώσεις σε διατάξεις του ν. 4342/2015 (άρθρα 56-58).

Τέλος, στο Κεφάλαιο Ε' (άρθρο 59) περιλαμβάνονται οι καταργούμενες από την έναρξη ισχύος του παρόντος διατάξεις.

Στο Μέρος ΣΤ' (άρθρα 60-72), το οποίο διαρθρώνεται σε τρία (3) Κεφάλαια (Α' - Γ'), ρυθμίζονται ζητήματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας, ιδίως, χωροταξικής, πολεοδομικής και δασικής νομοθεσίας.

Στο Κεφάλαιο Α' (άρθρα 60-64) περιλαμβάνονται χωροταξικές και πολεοδομικές διατάξεις όσον αφορά νέες χρήσεις στο στάδιο «Καραϊσκάκη» (άρθρο 60) και σε συγκεκριμένες περιοχές των Δήμων Αχαρνών και Φυλής (άρθρα 61 και 62), την παράταση της προθεσμίας για την ολοκλήρωση έργων τεχνικής υποδομής στις εκτάσεις των οικοδομικών συνεταιρισμών (άρθρο 63), και τη χρησιμοποίηση χώρων κατοικίας για την άσκηση ελεύθεριου επαγγέλματος (64).

Στο Κεφάλαιο Β' (άρθρα 65-68) τροποποιούνται διατάξεις της δασικής νομοθεσίας όσον αφορά την εξαίρεση από την αναδάσωση εκτάσεων που έχουν κηρυχθεί αναδασωτές, ενώ στους δασικούς χάρτες εμφανίζονται να μην αποτελούν δάση ή δασικές εκτάσεις (άρθρο 65), την παράταση της προθεσμίας εντός της οποίας Οργανωμένες Τουριστικές Κατασκηνώσεις οι οποίες λειτουργούν σε εκτάσεις που υπάγονται στις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας και δεν έχουν την προβλεπόμενη από τις διατάξεις αυτές έγκριση, οφείλουν να λάβουν την πράξη πληροφοριακού χαρακτήρα της αρμόδιας Δασικής Αρχής με την οποία εξειδικεύονται οι όροι και οι προϋποθέσεις κάθε επέμβασης (άρθρο 66), την καταβολή οικονομικής ενίσχυσης στους ρητινεργάτες που πραγματοποίησαν εργασίες πυροπροστασίας δασών κατά το έτος 2018, στους οποίους δεν κατέστη δυνατή η καταβολή της κατά το έτος 2019 (άρθρο 67), και τη δυνατότητα εγκαταστάσεων παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας οι οποίες εγκαταστάθηκαν μέχρι την ημερομηνία κατάθεσης του παρόντος, χωρίς άδεια της δασικής υπηρεσίας, σε δάση, δασικές εκτάσεις και δημόσιες εκτάσεις, να λάβουν, εντός της οριζόμενης προθεσμίας, την έγκριση επέμβασης από την αρμόδια δασική υπηρεσία (άρθρο 68).

Τέλος, στο Κεφάλαιο Γ' (άρθρα 68-72) ρυθμίζονται λοιπά ζητήματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Περιβάλλοντος και Ενέργειας. Μεταξύ άλλων, προβλέπεται η εκπόνηση από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας, Εθνικής Στρατηγικής για το Περπάτημα (Ε.Σ.Π.) (άρθρο 69), ρυθμίζονται με απόφαση των αρμόδιων υπουργών ζητήματα που αφορούν την μη καταβολή τελών στους οικείους δήμους για τον αγωγό αεροπορικού καυσίμου του αεροδρομίου Αθηνών και τη δυνατότητα θέσπισης ετήσιου αντισταθμίσματος διέλευσης (άρθρο 70), και παρατείνεται η προθεσμία ολοκλήρωσης της εκκαθάρισης του Ινστιτούτου Γεωλογικών και Μεταλλευτικών Ερευνών (άρθρο 71).

Με τις διατάξεις του Μέρους Ζ' (άρθρο 73) ορίζεται η έναρξη ισχύος των διατάξεων του νόμου.

II. Γενική Παρατήρηση

Παρατηρείται ότι τα άρθρα της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/944, τα οποία ενσωματώνονται στο εσωτερικό δίκαιο με τροποποίηση του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου, αναφέρονται εντός παρενθέσεων, κάτω από τον τίτλο των άρθρων του νομοσχεδίου με τα οποία προτείνονται οι τροποποιήσεις, και όχι στα αντίστοιχα άρθρα του ν. 4001/2011, όπου εντάσσονται. Για λόγους σαφήνειας, διατάξεις της Οδηγίας οι οποίες μεταφέρονται στην εθνική έννομη τάξη, ιδίως, διά της εισαγωγής νέου άρθρου στον ν. 4001/2011, θα ήταν, ενδεχομένως, χρήσιμο να μνημονεύονται και στον υπότιτλο των αντίστοιχων νέων άρθρων του ν. 4001/2011.

III. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 14

Στην περίπτωση εα) της παρ. 2 του τροποποιούμενου διά του παρόντος άρθρου 25 του ν. 4001/2011, η φράση «Ηλεκτρικής Ενέργειας» μετά τον όρο «Ευρωπαϊκού Δικτύου Διαχειριστών Συστημάτων Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΕΔΔΣΜ)» πρέπει να διαγραφεί, ως πλεονάζουσα.

2. Επί του άρθρου 28

Με το παρόν τροποποιούνται διατάξεις του άρθρου 59 του ν. 4001/2011, με επίκληση της ενσωμάτωσης των παρ. 2-6 του άρθρου 19 και του Παραρτήματος II της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/944. Στην παρ. 1 του άρθρου 59 του ν. 4001/2011, όπως διαμορφώνεται με την προτεινόμενη τροποποίηση, ορίζονται τα εξής: «Με απόφαση του Υπουργού Περιβάλλοντος και Ενέργειας, η οποία εκδίδεται μετά από εισήγηση του αρμόδιου Διαχειριστή και γνώμη της Ρυθμιστικής Αρχής Ενέργειας (ΡΑΕ), προβλέπεται η ευρείας κλίμακας αντικατάσταση υφιστάμενων συστημάτων μέτρησης της τελικής κατανάλωσης ενέργειας στα Δίκτυα Διανομής, με αντίστοιχα ευφυή συστήματα και ρυθμίζεται κάθε συναφές ζήτημα, με στόχο την παροχή δυνατότητας ενεργού συμμετοχής των τελικών καταναλωτών στην αγορά ενέργειας και γενικότερα την αποτελεσματικότερη και οικονομικότερη λειτουργία της». Θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο, η λέξη «προβλέπεται» να αντικατασταθεί από τη λέξη «καθορίζεται» και μετά τη λέξη «συστήματα» να προστεθεί κόμμα (,) και η λέξη «καθώς». Επίσης να διαγραφεί η λέξη «γενικότερα».

Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 2, όπως διαμορφώνεται με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις, ορίζονται τα εξής: «Για τη μελλοντική ανάπτυξη και εφαρμογή ευφύων συστημάτων μέτρησης σε δίκτυο διανομής που δεν εντάσσεται στο Ελληνικό Δίκτυο Διανομής Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΕΔΔΗΕ), ο αρμόδιος

Διαχειριστής του Δικτύου Διανομής υποβάλλει στη ΡΑΕ εισήγηση η οποία λαμβάνει υπόψη τη μεγιστοποίηση του κοινωνικού οφέλους και περιλαμβάνει εναλλακτικές προτάσεις για τα θέματα της παρ. 1, εντός ενός (1) έτους από την λήψη της σχετικής άδειας διαχείρισης δικτύου διανομής, σύμφωνα με το άρθρο 131B». Θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδεδειγμένο, για λόγους σαφήνειας, η φράση «εντός ενός (1) έτους από την λήψη της σχετικής άδειας διαχείρισης δικτύου διανομής, σύμφωνα με το άρθρο 131B» να τεθεί μετά τη φράση «υποβάλλει στη ΡΑΕ», καθώς και να προστεθεί κόμμα (,) πριν από τη λέξη «εισήγηση». Περαιτέρω, στο τέταρτο εδάφιο της παρ. 2 ορίζονται τα εξής: «Η ΜΚΟ εκπονείται με μέριμνα του αρμόδιου Διαχειριστή και περιλαμβάνει την εξέταση εναλλακτικών τεχνικών λύσεων για την εφαρμογή ευφυών συστημάτων μέτρησης στο Δίκτυο Διανομής, την εκτίμηση του αναμενόμενου κόστους κάθε λύσης, καθώς και του οφέλους της για τη δραστηριότητα της διανομής, για τις διάφορες κατηγορίες χρηστών του Δικτύου και τους Προμηθευτές, και την εκτίμηση του εφικτού χρόνου υλοποίησής της». Θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδεδειγμένο να διαγραφεί το κόμμα (,) μετά τη λέξη «λύσης», και η λέξη «καθώς» να μετατεθεί πριν από τη φράση «και την εκτίμηση».

Στην περ. α) της παρ. 3, όπως διαμορφώνεται με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις, ορίζονται τα εξής: «οι ελάχιστες λειτουργικές απαιτήσεις και προδιαγραφές όσον αφορά είτε στα μετρητικά συστήματα ή στις σχετικές υπηρεσίες που παρέχονται στην αγορά ενέργειας και εξειδίκευσή τους για διάφορες κατηγορίες συμμετεχόντων σε αυτήν». Θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδεδειγμένο να διαγραφεί η λέξη «είτε».

Στην παρ. 5, όπως διαμορφώνεται με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις, ορίζονται τα εξής: «Η ΡΑΕ παρακολουθεί σε τακτική βάση την εγκατάσταση ευφυών συστημάτων μέτρησης, με σκοπό την παρακολούθηση των οφελών για τους καταναλωτές». Θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδεδειγμένο, οι λέξεις «την παρακολούθηση» να αντικατασταθούν από τις λέξεις «τον έλεγχο».

Στο δεύτερο εδάφιο της παρ. 7, όπως διαμορφώνεται με τις προτεινόμενες τροποποιήσεις, ορίζονται τα εξής: «Για τον σκοπό της παρούσας ως έναρξη εργασιών νοείται είτε η έναρξη των εργασιών κατασκευής για την επένδυση, είτε η πρώτη δέσμευση της εταιρείας για την παραγγελία εξοπλισμού ή άλλη δέσμευση που καθιστά την επένδυση αμετάκλητη, οποιαδήποτε και αν είναι πρώτη χρονικά». Θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδεδειγμένο, οι λέξεις «τον σκοπό» να αντικατασταθούν από τις λέξεις «την εφαρμογή», καθώς και να διαγραφούν οι λέξεις «και αν».

3. Επί του άρθρου 29

Με το παρόν προστίθεται άρθρο 59Α στον ν. 4001/2011. Στην περ. β) του νέου άρθρου ορίζονται τα εξής: «Η ασφάλεια των ευφυών συστημάτων μέτρησης και επικοινωνίας δεδομένων διασφαλίζεται, σύμφωνα με την κείμενη ενωσιακή νομοθεσία και με τη δέουσα προσοχή στις βέλτιστες διαθέσιμες πρακτικές για την εξασφάλιση του υψηλότερου επιπέδου ασφάλειας στον κυβερνοχώρο, λαμβανομένων υπόψη του κόστους και της αρχής της αναλογικότητας». Θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο, η διάταξη να αναδιατυπωθεί ως εξής: «Για την ασφάλεια των ευφυών συστημάτων μέτρησης και επικοινωνίας δεδομένων τηρείται η κείμενη ενωσιακή νομοθεσία και αποδίδεται η δέουσα προσοχή στις βέλτιστες διαθέσιμες πρακτικές για την εξασφάλιση του υψηλότερου επιπέδου ασφάλειας στον κυβερνοχώρο, λαμβανομένων υπόψη του κόστους και της αρχής της αναλογικότητας».

Στην αρχή της περ. ε) ορίζονται τα εξής: «Εάν οι τελικοί πελάτες υποβάλουν σχετικό αίτημα, τα στοιχεία για την ηλεκτρική ενέργεια που τροφοδοτούν στο δίκτυο και τα στοιχεία κατανάλωσής τους ηλεκτρικής ενέργειας (...)». Θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο, η διάταξη να αναδιατυπωθεί ως εξής: «Εάν οι τελικοί πελάτες υποβάλουν σχετικό αίτημα, τα στοιχεία για την ηλεκτρική ενέργεια που τροφοδοτούν στο δίκτυο και τα αντίστοιχα στοιχεία κατανάλωσης ηλεκτρικής ενέργειας (...)».

4. Επί του άρθρου 30

Με το παρόν προστίθεται άρθρο 59Β στον ν. 4001/2011. Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 2 του νέου άρθρου ορίζονται τα εξής: «Οι κανόνες για την πρόσβαση σε δεδομένα και την αποθήκευση δεδομένων, για τους σκοπούς του παρόντος, συμμορφώνονται με την κείμενη ενωσιακή νομοθεσία». Θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο η λέξη «συμμορφώνονται» να αντικατασταθεί από τις λέξεις «είναι σύμφωνοι».

Στο πρώτο εδάφιο της παρ. 3 ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Η διαχείριση των δεδομένων οργανώνεται με τέτοιο τρόπο, ώστε να διασφαλίζονται η αποτελεσματική και ασφαλής πρόσβαση στα δεδομένα και η ανταλλαγή τους (...)». Θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο η ανωτέρω ρύθμιση να αναδιατυπωθεί ως εξής: «Η διαχείριση των δεδομένων οργανώνεται με τέτοιο τρόπο, ώστε να είναι αποτελεσματική και ασφαλής η πρόσβαση στα δεδομένα και η ανταλλαγή τους (...)».

5. Επί του άρθρου 31

Με το παρόν προστίθεται άρθρο 59Γ στον ν. 4001/2011. Στην παρ. 1 του νέου άρθρου ορίζονται, μεταξύ άλλων, τα εξής: «Οι Προμηθευτές ηλεκτρι-

κής ενέργειας υποχρεούνται να τηρούν στη διάθεση των εθνικών αρχών (...). Θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο μετά τη λέξη «τηρούν» να προστεθούν οι λέξεις «και να θέτουν».

6. Επί του άρθρου 34

Με το παρόν, μεταξύ άλλων, προστίθεται εδάφιο στην παρ. 5 του άρθρου 108 του ν. 4001/2011. Στην αρχή του νέου εδαφίου ορίζεται ότι «Η Ρ.Α.Ε. εξετάζει τη συνοχή του δεκαετούς Προγράμματος Ανάπτυξης του Ε.Σ.Μ.Η.Ε. με το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (...)». Η λέξη «συνοχή» αποδίδει τους όρους «consistency», «cohérence» και «Kohärenz» (στην αγγλική, γαλλική και γερμανική γλώσσα, αντίστοιχα) και θα ήταν, ενδεχομένως, ενδεδειγμένο να αναδιατυπωθεί ως εξής η διάταξη: «Η Ρ.Α.Ε. εξετάζει κατά πόσο το δεκαετές Πρόγραμμα Ανάπτυξης του Ε.Σ.Μ.Η.Ε. συνέχεται με το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα (...)».

7. Επί του άρθρου 53

Διά των προτεινόμενων τροποποιήσεων στο άρθρο 138 του ν. 4001/2011 ενσωματώνονται οι διατάξεις των άρθρων 10 παρ. 3 και 11, και 23 παρ. 5 της Οδηγίας (ΕΕ) 2019/944. Στον τίτλο του άρθρου του νομοσχεδίου, εντός παρενθέσεων, αναφέρεται και το άρθρο 18 παρ. 5 της ως άνω Οδηγίας, κατά το οποίο τα κράτη μέλη «ζητούν τη γνώμη των οργανώσεων καταναλωτών όταν εξετάζουν το ενδεχόμενο να επιφέρουν αλλαγές στις απαιτήσεις περιεχομένου του λογαριασμού». Παρατηρείται, όμως, ότι το άρθρο 138 (παρ. 2) του ν. 4001/2011 αναφέρεται εν γένει σε προηγούμενη δημόσια διαβούλευση, μετά την οποία εκδίδεται ο Κώδικας Προμήθειας ηλεκτρικής ενέργειας σε Πελάτες.

8. Επί του άρθρου 65

Με την προτεινόμενη ρύθμιση προστίθενται διατάξεις στο άρθρο 44 του ν. 998/1979 περί αναδασώσεων. Ειδικότερα, προστίθενται παρ. 5 και 6, ως εξής: «5. Εκτάσεις που έχουν κηρυχθεί αναδασωτές, ενώ στους δασικούς χάρτες που έχουν κυρωθεί ολικώς ή μερικώς εμφανίζονται να μην αποτελούν κατά χαρακτήρα και μορφή δάση ή δασικές εκτάσεις, εξαιρούνται υποχρεωτικά της αναδάσωσης και εκδίδονται αποφάσεις με τις οποίες ανακαλούνται ή τροποποιούνται οι σχετικές αποφάσεις κήρυξης τους ως αναδασωτών. Οι κυρωμένοι δασικοί χάρτες του πρώτου εδαφίου αναμορφώνονται σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 20 του ν. 3889/2010 (Α' 182), με την υποχρεωτική διαγραφή των ως άνω εκτάσεων που δεν υπάγονται στη δασική νομοθεσία. Τα ανωτέρω ισχύουν από τη μερική ή ολική κύρωση των

δασικών χαρτών. 6. Στις εκτάσεις της παρ. 5, το Δημόσιο δεν προβάλλει δικαιώματα κυριότητας, που απορρέουν από το τεκμήριο του άρθρου 62.»

Εν προκειμένω, τίθεται το ζήτημα της προσήκουσας απογραφής εκτάσεων δασικού ή μη χαρακτήρα.

Κατά τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, «θεμελιώδης, κατά το Σύνταγμα, υποχρέωση των κρατικών οργάνων, μεταξύ δε αυτών του νομοθέτη, είναι να οργανώσει σύστημα εξατομικευμένης καταγραφής όλων των εκτάσεων που υπάγονται στη δασική νομοθεσία, όχι, πλέον, μόνο κατά κατηγορίες, αλλά και με ειδική, προσδιορισμένη αναφορά κάθε συγκεκριμένης έκτασης, και να καταγράψει τις εκτάσεις αυτές σε Δασολόγιο (...) προκειμένου να συμμορφωθεί προς τη (...) συνταγματική υποχρέωση κατάρτισης Δασολογίου, ο νομοθέτης (...) οργάνωσε ολοκληρωμένη διαδικασία κατάρτισης, θεώρησης, ανάρτησης και κύρωσης των δασικών χαρτών» (ΣτΕ [Ολ] 1364/2021). Το δασολόγιο καταρτίζεται με βάση τους δασικούς χάρτες, που είναι το προαπαιτούμενό του (ΣτΕ 1942/2017 7μ.) και συνιστά δηλ. την κατάληξη των δασικών χαρτών. Οι αναδασωτέες εκτάσεις περιλαμβάνονται στο Δασολόγιο και στους δασικούς χάρτες (βλ. Δ. Παπαστερίου, Αναδάσωση, 2020, § 1, σελ. 4, αρ. 8), κατά ορθή και ακριβή απεικόνιση των σχετικών διοικητικών πράξεων της δασικής υπηρεσίας (Δ. Παπαστερίου, Δασικοί Χάρτες, 2019, § 13, σελ. 705, αρ. 613. Πρβλ., ΣτΕ [Ολ] 2153/2015, σκέψη 14, ως προς «όλως παρωχημένες πράξεις αναδάσωσης»).

Πράξεις κήρυξης αναδάσωσης δεν μπορούν να ανακληθούν από τον δασάρχη, ο οποίος «δεν δικαιούται πλέον να επανέλθει στην υπόθεση και να ανακαλέσει ή να τροποποιήσει, ακόμη και για τυπικούς λόγους, την απόφασή του [στο πλαίσιο του άρθρου 14 του ν. 998/1979], η οποία στο εξής υπόκειται σε ακύρωση ή μεταρρύθμιση μόνο από τις αρμόδιες επιτροπές κατά τη θεσπιζόμενη από το νόμο ενδικοφανή διαδικασία» (ΣτΕ 4254/2014). «[Π]ροκειμένου να στοιχειοθετηθεί, κατ' αρχήν, υποχρέωση της Διοικήσεως να εξετάσει κατ' ουσίαν σχετικό αίτημα και, ενδεχομένως, να ανακαλέσει την πράξη, πρέπει να τεθούν υπόψη της νέα συγκεκριμένα στοιχεία, τα οποία, αληθή υποτιθέμενα, θεμελιώνουν πλάνη περί τα πράγματα και ανατρέπουν την πραγματική βάση στην οποία στηρίχθηκε η κήρυξη της αναδασώσεως. Άλλως, η απόφαση περί αναδασώσεως είναι δυνατόν να αρθεί όταν η αναδάσωση έχει υλοποιηθεί και έχει ολοκληρωθεί η αναδημιουργία της καταστραφείσης δασικής βλαστήσεως (βλ. ΣΕ 838/2014 επτ, 1740/2012, 172/2012)» (ΣτΕ 4254/2014. Βλ. και Δ. Παπαστερίου, Αναδάσωση, 2020, § 7, σελ. 116, αρ. 5 και § 8, σελ. 122, αρ. 4, Π. Γαλάνη, Δημόσιο Δίκαιο της Αναδάσωσης, 2022, σελ. 126-128).

Επομένως, ανάκληση της πράξης κήρυξης αναδάσωσης επιτρέπεται μόνο

για πλάνη περί τα πράγματα σε σχέση με τον δασικό χαρακτήρα της συγκεκριμένης έκτασης. Εξ άλλου, άρση της αναδάσωσης γίνεται εφόσον ολοκληρωθεί η αναδάσωση, κατ' άρθρο 44 παρ. 3 του ν. 998/1979, ή εφόσον συντρέχουν δύο ειδικές περιπτώσεις, ανάλογα με το αν πρόκειται περί ιδιωτικής ή δημόσιας έκτασης (μη κατά νόμο έγκαιρη συντέλεση αναγκαστικής απαλλοτρίωσης κηρυχθείσας αναδασωτέας ιδιωτικής έκτασης, η οποία δεν αποτελούσε δάσος ή δασική έκταση προ της σχετικής απόφασης, και αποδεδειγμένα ανέφικτο αναδάσωσης δημόσιας έκτασης, η οποία, επίσης, δεν αποτελούσε δάσος ή δασική έκταση, μετά την πάροδο πενταετίας από την κήρυξή της ως αναδασωτέας). Εξ άλλου, κατά την παρ. 9 του άρθρου 17 του ν. 998/1979, από την κύρωση του δασικού χάρτη «εξαιρούνται οι εκτάσεις για τις οποίες ισχύουν αποφάσεις κήρυξης τους ως αναδασωτέων λόγω πυρκαγιάς και δεν αποτέλεσαν και δεν αποτελούν δάση ή δασικές εκτάσεις, σύμφωνα με τη φωτοερμηνεία κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 2 του άρθρου 13 του παρόντος, ή έχουν εκδοθεί τελεσίδικες πράξεις και αποφάσεις με τη διαδικασία του άρθρου 14 του ν. 998/1979 (Α' 289) που τις χαρακτηρίζουν μη δάση ή μη δασικές εκτάσεις. Η εφαρμογή των προβλεπομένων στο άρθρο 44 παρ. 4 του ν. 998/1979, αυτεπαγγέλτως, για τις ανωτέρω εκτάσεις, είναι υποχρεωτική. Η ολοκλήρωσή της, κατά τα προηγούμενα, διαδικασίας του άρθρου 44 παρ. 4 του ν. 998/1979, πριν την κατ' άρθρο 19 του παρόντος ολική κύρωση του δασικού χάρτη, αποτελεί υποχρέωση του Συντονιστή της οικείας Αποκεντρωμένης Διοίκησης και έως ότου διορισθεί, του ασκούντα καθήκοντα Γενικού Γραμματέα Αποκεντρωμένης Διοίκησης».

Υπό το φως των ανωτέρω, οι προτεινόμενες διατάξεις δεν αφορούν εκτάσεις των οποίων επιτρέπεται άρση της αναδάσωσης, λόγω ολοκλήρωσης της αναδάσωσης, κατ' άρθρο 44 παρ. 1 του ν. 998/1979, προκύπτει δε το ερώτημα αν αφορούν εκτάσεις οι οποίες κηρύχθηκαν αναδασωτέες κατά πλάνη περί τα πράγματα ως προς τον δασικό χαρακτήρα τους, και επομένως, έπρεπε να είχαν ανακληθεί από το αρμόδιο όργανο και δεν ανακλήθηκαν, ή ιδιωτικές ή δημόσιες εκτάσεις των οποίων η αναδάσωση επιτρέπεται να αρθεί κατά τις παρ. 1 και 2 του άρθρου 44 του ν. 998/1979, περιπτώσιολογία η οποία κρίνεται *ad hoc* από τα αρμόδια όργανα, υπό το φως και του αυστηρού συνταγματικού πλαισίου προστασίας των αναδασωτέων εκτάσεων.

9. Επί του άρθρου 66

Με την προτεινόμενη διάταξη παρατείνεται η προθεσμία εντός της οποίας Οργανωμένες Τουριστικές Κατασκηνώσεις οι οποίες λειτουργούν σε εκτάσεις που υπάγονται στις διατάξεις της δασικής νομοθεσίας και δεν έχουν την προβλεπόμενη από τις διατάξεις αυτές έγκριση, οφείλουν να λάβουν

την πράξη πληροφοριακού χαρακτήρα της αρμόδιας Δασικής Αρχής της παρ. 6 του άρθρου 45 του ν. 998/1979 με την οποία εξειδικεύονται οι όροι και οι προϋποθέσεις κάθε επέμβασης και δυνάμει της οποίας διατηρούνται οι εγκαταστάσεις τους εντός των ως άνω προστατευόμενων περιοχών.

Σχετικώς σημειώνεται ότι, προκειμένου η αναστολή αυθαιρέτων από την κατεδάφιση να είναι συνταγματικώς ανεκτή, πρέπει να εφαρμόζεται ως εντελώς εξαιρετικό μέτρο. Αυτή διέπεται από τις διατάξεις του ν. 4495/2017, συμφώνως προς τις γενικές αρχές ότι η δυνατότητα εξαίρεσης διαφοροποιείται αναλόγως του μεγέθους, του είδους, της σημασίας της κατασκευής και των επιπτώσεων επί του περιβάλλοντος χώρου, και ότι ως λύση πρέπει να επιβάλλεται από σπουδαίο δημόσιο συμφέρον και να λαμβάνονται συγχρόνως μέτρα, με τα οποία επιχειρείται να αποτραπεί η επανάληψη της αυθαιρεσίας και να διασφαλισθεί ο περιορισμός στο ελάχιστο δυνατό της επιβάρυνσης του περιβάλλοντος και των όρων διαβίωσης. Υπό το φως των ανωτέρω, πρέπει να ερευνάται κάθε καθεστώς κατά περίπτωση (βλ., σχετικά, και παρατήρηση υπ' αριθμ. 4 στην Έκθεση της Επιστημονικής Υπηρεσίας στον ν. 4519/2018).

10. Επί του άρθρου 68

Κατά την προτεινόμενη διάταξη, «Εγκαταστάσεις παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από Ανανεώσιμες Πηγές Ενέργειας, μετά των συνοδών τους έργων και κατασκευών που εξυπηρετούν τη λειτουργία τους και την πρόσβαση σε αυτές, κατά το άρθρο 53 του ν. 998/1979 (Α' 289), καθώς και εγκαταστάσεις του Εθνικού Συστήματος Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας, οι οποίες εγκαταστάθηκαν μέχρι την ημερομηνία κατάθεσης του παρόντος, χωρίς άδεια της δασικής υπηρεσίας σε δάση, δασικές εκτάσεις και δημόσιες εκτάσεις των περ. α' και β' της παρ. 5 του άρθρου 3 του ως άνω νόμου, εφόσον είχαν καταθέσει εμπρόθεσμα σχετική αίτηση εκκίνησης της διαδικασίας στην οικεία Δασική Υπηρεσία, δύναται να λαμβάνουν έως την 31η Δεκεμβρίου 2023 την έγκριση επέμβασης του άρθρου 45 του ιδίου νόμου, με την επιφύλαξη των παρ. 4 και 6 του ιδίου άρθρου, καταβάλλοντας το διπλάσιο αντάλλαγμα χρήσης γης και υλοποιώντας υποχρεωτική αναδάσωση ή δάσωση επί έκτασης διπλάσιου εμβαδού από αυτή που εκχερσώθηκε για την υλοποίηση της εν λόγω επέμβασης, σύμφωνα με την παρ. 8 του ιδίου άρθρου. Μέχρι το πέρας της τιθέμενης προθεσμίας αναστέλλεται η ισχύς των διοικητικών πράξεων αποβολής και επιβολής προστίμων κατεδάφισης, και οι πράξεις αυτές ανακαλούνται από τη δασική υπηρεσία, εφόσον εκδοθεί η απόφαση έγκρισης επέμβασης».

Σχετικώς προκαλείται προβληματισμός κατά πόσον συνάδει η χορήγηση

άδειας επέμβασης μετά την εγκατάσταση των ως άνω έργων σε δάση, δασικές εκτάσεις και δημόσιες εκτάσεις των περ. α' και β' της παρ. 5 του άρθρου 3 του ν. 998/1979, με το πλαίσιο επεμβάσεων σε δάση και δασικές εκτάσεις υπό το φως της ερμηνείας των σχετικών διατάξεων κατά τη νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας, κατά την οποία με τις «διατάξεις του έκτου κεφαλαίου του ν. 998/1979, οι οποίες πρέπει να ερμηνεύονται στενά ως εισάγουσες εξαίρεση από τον γενικώς ισχύοντα κανόνα περί προστασίας των δασικών οικοσυστημάτων, καθορίζονται οι κατ' αρχήν επιτρεπόμενες σε δάση και δασικές εκτάσεις επεμβάσεις που συνεπάγονται την μεταβολή της κατά προορισμό χρήσης τους, καθώς και τα κριτήρια βάσει των οποίων διαμορφώνεται η εκτίμηση των αρμόδιων διοικητικών αρχών σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση. Με τις ίδιες διατάξεις καθιερώνεται η αρχή του εξαιρετικού χαρακτήρα των διενεργούμενων σε δάση και δασικές εκτάσεις επεμβάσεων, κατά την οποία οι κατ' αρχήν επιτρεπόμενες επεμβάσεις πρέπει να προβλέπονται ειδικώς στο νόμο, να υλοποιούνται μόνο στο μέτρο που δεν μπορούν να διατεθούν άλλες εκτάσεις για την εξυπηρέτηση των συγκεκριμένων σκοπών δημοσίου συμφέροντος και, σε κάθε περίπτωση, να περιορίζονται στην κατά το δυνατό ελάχιστη θυσία δασικής βλαστήσεως, η συνδρομή δε των προϋποθέσεων αυτών εξετάζεται και κατά το στάδιο της εγκρίσεως των περιβαλλοντικών όρων για την εκτέλεση έργου σε περιοχή με δασικό χαρακτήρα, υποκείμενη και στον ακυρωτικό έλεγχο. Κατά ρητή εξ άλλου πρόβλεψη των διατάξεων που μνημονεύονται στην τέταρτη σκέψη, επιτρέπονται επεμβάσεις σε εκτάσεις με δασικό χαρακτήρα προκειμένου να εγκατασταθούν μονάδες ηλεκτροπαραγωγής από ανανεώσιμες πηγές ενέργειας με τα συνοδά έργα (συμπεριλαμβανομένης και της απαραίτητης οδοποιίας), η λειτουργία των οποίων εξαρτάται κυρίως από το διαθέσιμο ενεργειακό δυναμικό της περιοχής εγκατάστασής τους, που αναγκαίως αποτελεί, ως εκ τούτου, το βασικό κριτήριο για την επιλογή της κατάλληλης θέσης. Περαιτέρω, από το συνδυασμό των αυτών διατάξεων προκύπτει ότι για την πραγματοποίηση έργου υποδομής εντός δασών ή δασικών εκτάσεων απαιτείται η έκδοση πράξεως εγκρίσεως επεμβάσεως, η οποία μπορεί είτε να προηγείται, είτε να έπεται της οικείας Ε.Π.Ο., πρέπει όμως να έχει εκδοθεί πριν πραγματοποιηθεί οποιαδήποτε υλική ενέργεια στην επίμαχη έκταση (βλ. ΣΕ 4626/2013 7μ., σκ. 25). Όπως έχει δε κριθεί, η κατ' άρθρο 58 παρ. 2 του ν. 998/1979 έγκριση επεμβάσεως, με την οποία μπορούν να τίθενται όροι σχετικά με τον τρόπο και την θέση εκτελέσεως των έργων και εγκαταστάσεως αυτών, καθίσταται περισσότερο εμπεριστατωμένη από τη συνεκτίμηση των οικείων Μ.Π.Ε. και Ε.Π.Ο. (ΣΕ 3665/2014, σκ. 13). Κατά την έννοια, εξ άλλου, των ίδιων διατάξεων, ο δημόσιος σκοπός που υπηρετείται με τη

λειτουργία των μονάδων αυτών πρέπει να ικανοποιείται με τη μικρότερη δυνατή απώλεια δασικού πλούτου και με τον περιορισμό στο ελάχιστο αναγκαίο της αλλοίωσης της δασικής μορφής των σχετικών εκτάσεων (βλ. ΣΕ 1421/2013 7μ. σκ. 24, 696/2016 σκ. 10)» (ΣτΕ 2579/2018. Βλ. και ΣτΕ [ΟΛ] 2499/2012 ως προς τις επιτρεπόμενες επεμβάσεις σε αναδασωτέες εκτάσεις για την κατασκευή υποσταθμών και κάθε τεχνικού έργου που αφορά την υποδομή και εγκατάσταση σταθμών παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές και τα συνοδά έργα, μετά από προηγούμενη εγκριτική πράξη του αρμοδίου κρατικού οργάνου, με την οποία είναι δυνατό να θεσπίζονται και οι όροι και περιορισμοί, με τους οποίους είναι επιτρεπτή η εκτέλεση του σχετικού έργου...).

Αθήνα, 25 Οκτωβρίου 2022

Οι Εισηγητές
Νικόλαος Παπαχρήστος
Επιστημονικός Συνεργάτης
Δημήτριος Βασιλείου
Γεωργία Μακροπούλου
Ειδικοί Επιστημονικοί Συνεργάτες

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
Αναπληρωτής Καθηγητής
του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Β΄ Διεύθυνσης
Επιστημονικών Μελετών
Αστέρης Πλιάκος
Καθηγητής του Οικονομικού
Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
Κώστας Μαυριάς
Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών